

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีประชากรได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ประเทศนั้นก็ประสบความสำเร็จทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดก็ต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ และกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากำลังคนก็คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 : บทนำ) จึงถือว่าการศึกษามีความสำคัญสูงยิ่งอันกับหนึ่งแห่งกิจการของรัฐทั้งปวง (สมเกษ มุงเมือง 2525:68) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับประถมศึกษา ถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของชาติ เพราะเป็นการวางพื้นฐานให้แก่เยาวชนซึ่งจะเติบโตต่อไป แม้ว่าเราจะสนับสนุนการอุดมศึกษาให้รุ่งเรือง ถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานที่ไม่ดีอยู่แล้วก็จะหาประโยชน์อันใดมิได้ (สมิทา บุญวาศ 2525:66)

การประถมศึกษาเป็นการศึกษามากบังคับที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน โดยมีกฎหมายบังคับ มีบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน และมีผู้รักษากฎหมายให้คงความศักดิ์สิทธิ์ เป็นการศึกษที่รัฐจัดบริการให้เปล่า ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนแต่อย่างใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือปัจจุบัน ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ยังไม่ค่อยตระหนักในคุณค่าของการศึกษา ไม่ค่อยยอมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนหนังสือเมื่อถึงวัยอันสมควร จึงจำเป็นที่รัฐต้องออกกฎหมายบังคับให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาเป็นอย่างน้อย กรมพระราชบัญญัติประถมศึกษา เพราะการศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาซึ่งมีผู้ต้องเข้าเรียนมากกว่าการศึกษาในระดับอื่น ๆ และเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คงสภาพการอ่านออกเขียนได้ สามารถประกอบอาชีพได้ตามสมควรแก่วัยและฐานะ นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการหาความรู้เพิ่มเติม มีจิตใจฝักใฝ่ในการศึกษา อยู่เสมอ ตลอดจนรู้จักพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สุรพล ชีรรัตนพันธุ์ 2526:70 - 71)

สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ (2528:20) เสนอรายงานพิเศษเรื่อง งบประมาณ'29 เพื่อเสถียรภาพของประเทศ ทอสรุปได้ดังนี้

จากงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด 218,000 ล้านบาท ได้จัดให้เป็นงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาจำนวน 39,978.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 18.3 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น จำแนกเป็นรายจ่ายลงทุน 6,104.8 ล้านบาท และรายจ่ายประจำ 33,873.6 ล้านบาท งบประมาณรายจ่ายด้านนี้ได้เน้นถึงการพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ เป็นสำคัญ เร่ง ขยายการศึกษาภาคบังคับให้กว้างขวางทั่วถึง ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในระดับประถมศึกษา เป็นพิเศษ หรือร้อยละ 57.0 ของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านการศึกษาภาคบังคับ

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้จัดสรรงบประมาณให้แก่การจัดการประถมศึกษาในแต่ละปีเป็นเงินจำนวนมหาศาล และพยายามทุกวิถีทางที่จะให้การศึกษาในระดับนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพียงใดก็ตาม แต่จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันการประถมศึกษาของไทย ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการศึกษาของชาติเป็นอย่างยิ่ง หนึ่งในจำนวนปัญหาเหล่านั้นก็คือ ปัญหาการซ้ำชั้นของนักเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2527:20 - 22) ได้แสดงความคิดเห็นทอสรุปได้ว่าการซ้ำชั้นของนักเรียนประถมศึกษาเป็นปัญหาอย่างมากนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างปี พ.ศ. 2480 - 2502 ซึ่งใช้วิธีการวัดผลการเรียนเฉพาะ การสอบไล่ปลายปี และถือเอาร้อยละ 50 ของคะแนนรวมทุกวิชาเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีนักเรียนซ้ำชั้น (ป.1-4) ประมาณ 350,000 ถึง 1,100,000 คน ในแต่ละปี คิดเป็นร้อยละ 22 - 38 ของนักเรียนทั้งหมด ในระยะ พ.ศ.2503 - 2520 ซึ่งเป็นระยะของการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบว่าด้วยการวัดผลใหม่ กำหนดให้มีการวัดผลพัฒนาการทางนิสัย การวัดผลลงานระหว่างปี และการวัดผลปลายปี การตัดสินเลื่อนชั้นใช้คะแนนจากการวัดผลเหล่านี้ โดยไม่ให้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนรวม ในช่วงนี้นักเรียนซ้ำชั้น (ป.1-7) ประมาณ 500,000 ถึง 900,000 คน ในแต่ละปี คิดเป็นร้อยละ 12.21 (อัตราการศึกษาซ้ำชั้นลดลง แต่จำนวนนักเรียนซ้ำชั้นไม่ลดลง เนื่องจากจำนวนนักเรียนมากขึ้น) ในปัจจุบันมีการใช้หลักสูตร

ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นต้นมา ระเบียบการประเมินผลเปลี่ยนไปเกณฑ์การเลื่อนชั้นพิจารณาจากเวลาเรียน การผ่านจุดประสงค์ซึ่งดูจากการประเมินผลระหว่างปี ส่วนการประเมินผลปลายปี มีเฉพาะ ป.2,4,6 เท่านั้น เป็นการนำเอาความคิดเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติมาใช้อย่างบางส่วน ในช่วงนี้อัตราการซ้ำชั้นลดลงอย่างมาก มีนักเรียนซ้ำชั้น (ป.1-6) ประมาณปีละ 380,000 - 780,000 คน คิดเป็นร้อยละ 6 - 12 ของนักเรียนทั้งหมด

จำนวนนักเรียนที่ตกซ้ำชั้นรวมทั้งประเทศในปีการศึกษา 2526 จำนวน 430,767 คนหรือประมาณร้อยละ 6.27 ส่วนนักเรียนที่ตกซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2525 จำนวน 445,369 คน ประมาณร้อยละ 6.88 นักเรียนซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2526 ลดลงจากปีการศึกษา 2525 จำนวน 41,602 คน หรือประมาณร้อยละ 0.61 สภาพทั่วไปของนักเรียนที่ตกซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2526 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตกซ้ำชั้นมากที่สุดเป็นจำนวน 153,627 คน คิดเป็นร้อยละ 13.69 ของจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 1,122,144 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : ตาราง ค)

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องนักเรียนซ้ำชั้นเป็นอย่างมากมาตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น มากกว่าชั้นอื่น ๆ สำหรับในปีการศึกษา 2528 มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งสิ้น 10,163 คน ได้เลื่อนชั้น 8,823 คน ไม่ได้เลื่อนชั้น 1,340 คน คิดเป็นร้อยละ 13.19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี 2528 : เอกสารอักษาสำเนา) ซึ่งนักเรียนที่ไม่ได้เลื่อนชั้น ต้องเรียนซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2529 โดยจำแนกออกเป็นรายอำเภอและกิ่งอำเภอ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ปีการศึกษา 2529 จำแนกตามอำเภอและกิ่งอำเภอ

อำเภอ / กิ่งอำเภอ	จำนวนนักเรียน ทั้งหมด	จำนวนนักเรียน ซ้ำชั้น	อัตรากារซ้ำชั้น คิดเป็นร้อยละ
1. อำเภอเมืองลพบุรี	2,270	190	8.37
2. อำเภอโคกสำโรง	2,144	266	12.41
3. อำเภอชัยบาดาล	2,499	289	11.56
4. อำเภอบ้านหมี่	642	61	9.50
5. อำเภอพัฒนานิคม	1,061	232	21.86
6. อำเภอท่าเรือ	872	163	18.69
7. กิ่งอำเภอท่าหลวง	416	95	22.84
8. กิ่งอำเภอสระโบสถ์	259	44	16.99
รวม	10,163	1,340	13.19

ถ้าจะคิดในแง่ของความสูญเสียทางการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค่าเฉลี่ยในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนต่อคนต่อปีในจังหวัดลพบุรีคนละประมาณ 3,461.98 บาท (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี 2528:27) ก็จะเป็นเงิน 4,639,053.20 บาท โดยที่มีได้รับผลประโยชน์ใด ๆ ทอบทแทนทั้งสิ้น

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของจังหวัดลพบุรี มีความสนใจในเรื่องของการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับเป็นนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2528 - 2529 ที่จะลดความสูญเสียค่าตัวการลดอัตราการซ้ำชั้นจากร้อยละ 8.43 ให้เหลือร้อยละ 6.00 โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากร้อยละ 17.23 ให้เหลือร้อยละ 10.00 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี 2527:55) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพของนักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงสภาพของนักเรียน ซึ่งจะมีผลเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรีให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและจะสามารถลดอัตราการซ้ำชั้นลงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพของนักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในด้านสภาพร่างกาย สภาพความรู้สึกรู้สึกสภาพทางครอบครัวและสภาพทางโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เป็นการศึกษาสภาพของนักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
2. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพร่างกาย สภาพความรู้สึกรู้สึกสภาพทางครอบครัว และสภาพทางโรงเรียน ของนักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น

ข้อกวดงเบ้องท่น

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารของทางโรงเรียน การสัมภาษณ์และการออกแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยออกไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง เป็นข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเชื่อถือได้

นียมศัท้เฉพาะ

สภาพของนักเรียนซ้ำชั้น หมายถึงสภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้นแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ สภาพร่างกาย สภาพความรู้สึกรู้สึกสภาพทางครอบครัวและสภาพทางโรงเรียน

สภาพร่างกาย หมายถึง ลักษณะทางร่างกายของนักเรียน ซึ่งวัดหรือตรวจ สอบโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือครูประจำชั้น และได้บันทึกไว้ในเอกสารของทาง โรงเรียน ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง สุขภาพอนามัย

สภาพความรู้สึกนึกคิด หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเอง ความรู้สึกต่อครอบครัว ความรู้สึกต่อเพื่อน ความรู้สึกต่อครู ประจำชั้น ความรู้สึกต่อโรงเรียนและการเรียน

สภาพทางครอบครัว หมายถึง สภาพะของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งประกอบด้วย สถานภาพส่วนตัว เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และยังคงครอบคลุม กำนวิธการอบรมเลี้ยงดูการให้การสนับสนุนด้านการศึกษา

สภาพทางโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อนักเรียน ในด้านพฤติกรรมทั่วไป พฤติกรรมด้านการเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ซึ่ง ผู้วิจัย สํารวจจากเอกสารของโรงเรียน

นักเรียนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลพบุรี หมายถึง นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ได้เลื่อนชั้นไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2529

เกณฑ์มาตรฐานการเจริญเติบโต หมายถึง มาตรฐานน้ำหนักของนักเรียน ไทย อายุ 5-19 ปี (สูงระหว่าง 98-175 เซนติเมตร) ที่กองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย จัดทำไว้ในปี พ.ศ.2528

เกณฑ์การประเมินผลการเรียน หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตัดสินว่า นักเรียน จะได้รับการเลื่อนชั้นหรือข้ามชั้น ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ประกอบด้วยเกณฑ์ 1 เวลาเรียน นักเรียนจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด เกณฑ์ 2 การผ่านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนจะต้องผ่านจุดประสงค์การเรียนใน แต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการซ้ำชั้นของนักเรียน จากเอกสาร วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์นักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 20 คน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ฉบับคือ
 - 2.1 แบบสำรวจข้อมูลจากเอกสารของทางโรงเรียน
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน
 - 2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง
 - 2.4 แบบสอบถามครูประจำชั้น
3. นำแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมในเรื่องที่จะศึกษาและความถูกต้องของสำนวนภาษา แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เป็นเครื่องมือฉบับชั่วคราว
4. นำเครื่องมือฉบับชั่วคราวไปใช้กับนักเรียนซ้ำชั้น ผู้ปกครองและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มละ 10 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
5. นำแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผู้ปกครองและครูของนักเรียนซ้ำชั้นเหล่านั้นซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)
6. นำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาสภาพของนักเรียนซ้ำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำไปปรับปรุงสภาพของนักเรียน การจัดการเรียนการสอน เพื่อลดอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดลพบุรี